

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ

**ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

**ФАКУЛЬТЕТ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ДЛЯ ПІДРОЗДІЛІВ
ПРЕВЕНТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

Кафедра теорії та історії держави і права

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ
ТА ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ**

з навчальної дисципліни «Державне право зарубіжних країн»

спеціальність 6.030402 «Правоохоронна діяльність»
для здобувачів вищої освіти 2 курсу факультету заочного навчання
працівників поліції ННІ ПОЗН,
що навчаються на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти

Дніпро – 2016

Методичні рекомендації щодо організації самостійної та індивідуальної роботи з навчальної дисципліни «Державне право зарубіжних країн» для здобувачів вищої освіти 2 курсу факультету заочного навчання працівників поліції ННІ ПОЗН, спеціальності 6.030402 «Правоохоронна діяльність» / Дніпро: Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2016. – 25 с.

РОЗРОБНИК:

Завгородня Ю.С., старший викладач кафедри теорії та історії держави і права, к.ю.н.

Розглянуто на засіданні кафедри теорії та історії держави і права
протокол від 29.07.2016, № 23

Завідувач кафедри теорії та історії держави і права

_____ А.М. Кучук

«_____» _____ 20__ року

1. Загальні положення

Самостійна та індивідуальна робота є основною формою оволодіння навчальним матеріалом для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання.

Самостійна та індивідуальна робота здобувачів вищої освіти забезпечується системою навчально-методичних засобів, передбачених для вивчення конкретної навчальної дисципліни: підручник, навчальні та методичні посібники, конспект лекцій викладача тощо.

Методичні матеріали передбачають можливість проведення самоконтролю з боку здобувачів вищої освіти. Для самостійної роботи здобувачам вищої освіти також рекомендується відповідна наукова та фахова література.

Навчальний матеріал, передбачений для засвоєння здобувачем вищої освіти в процесі самостійної та індивідуальної роботи, виноситься на підсумковий контроль поряд з навчальним матеріалом, який опрацьовувався при проведенні навчальних занять.

2. Завдання для самостійної роботи

ТЕМА 1. Державне право як галузь права, наука та навчальна дисципліна.

Надайте відповіді на питання

1. Чи є різниця між двома назвами галузі „конституційне право” і „державне право”?
2. Чим конституційне право відрізняється за своїм предметом і методом від інших галузей права?
3. Чим обумовлена і в чому проявляється провідна роль конституційного права в правовій системі зарубіжних країн?
4. Проаналізуйте, в чому полягають відмінності норм конституційного права від норм інших галузей права.
5. Чим відрізняється державне право зарубіжних країн як наука від державного права кожної з зарубіжних країн як галузі їхнього національного права?

МЕТОДИЧНІ ПОРАДИ ЩОДО ПІДГОТОВКИ ДО ДАНОЇ ТЕМИ

Під час вивчення положень цієї теми особливу увагу слід звернути на такі аспекти:

Історичні засади державного (конституційного) права зарубіжних країн. Основні риси сучасного державного (конституційного) права: дефініція, предмет регулювання, суб'єкти. Система державного права: принципи, норми, інститути.

Поняття джерел державного права. Класифікація джерел державного права зарубіжних країн: формалізовані і неформалізовані джерела, їх юридичні властивості та особливості використання в зарубіжних країнах.

Наука державного (конституційного) права зарубіжних країн, її розвиток та сучасний стан. Взаємозв'язок науки державного права зарубіжних країн з іншими науками. Методи дослідження конституційно-правових явищ. Сучасні наукові досягнення у сфері конституційного (державного) права зарубіжних країн.

Місце «Державного права зарубіжних країн» у системі юридичних дисциплін. Співвідношення понять «Державне право» та «Конституційне право». Предмет, система та метод навчальної дисципліни «Державне право зарубіжних країн».

Рекомендована література до Теми 1: 1.1.-1.13, 2.1.-2.10.

ТЕМА 2. Конституції зарубіжних країн. Конституційно-правові основи суспільного ладу в зарубіжних країнах.

Надайте відповіді на питання

1. Що собою являє система джерел державного (конституційного) права в зарубіжних країнах?
2. Яке співвідношення конституції і конституціоналізму?
3. Розкрийте поняття конституції юридичної та фактичної.
4. Які наслідки визнання закону неконституційним? Що таке нуліфікація?
5. Що є об'єктом конституційного контролю у зарубіжних країнах?
6. Сутність європейської моделі конституційного контролю.
7. Який елемент суспільного ладу найбільш повно врегульовано в конституціях зарубіжних країн і чому?
8. Вкажіть основні складові політичної системи?

МЕТОДИЧНІ ПОРАДИ ЩОДО ПІДГОТОВКИ ДО ДАНОЇ ТЕМИ

Під час вивчення положень цієї теми особливу увагу слід звернути на такі аспекти:

Конституція як головне джерело державного (конституційного) права. Визначення конституції. Основні риси конституцій зарубіжних країн, їх класифікація, форма і структура. Порядок прийняття та внесення змін до конституцій зарубіжних країн.

Конституціоналізм, його основні етапи. Конституції старі, нові, новітні, їх характеристика. Зміст та особливості новітніх конституцій.

Рекомендована література до Теми 2: 1.1.-1.13, 2.1.-2.10.

ТЕМА 3. Конституційно-правовий статус людини і громадянина у зарубіжних країнах.

Надайте відповіді на запитання:

1. За якими критеріями класифікуються права та свободи людини і громадянина?
2. Які права людини відносяться до прав першого, другого та третього поколінь?
3. Які права людини і громадянина відносяться до соціально-економічних?
4. Перерахуйте основні обов'язки людини і громадянина в зарубіжних країнах.
5. Які міжнародно-правові акти спрямовані на захист прав людини?

Задачі.

1. Використовуючи тексти конституцій зарубіжних країн, визначте способи закріплення прав та свобод громадян. Встановіть, в чому полягає відмінність позитивного і негативного формулювання прав і свобод. Наведіть декілька прикладів.
 2. Порівняйте перелік конституційних прав, свобод і обов'язків, закріплених в конституціях України, Росії і США, порівняйте формулювання окремих прав, свобод і обов'язків в цих конституціях і дайте власний коментар.
 3. Клаус Шульц стверджує, що діями підприємства «Мерседес» було порушено його права. Адміністрація підприємства не прийняла його на роботу і аргументувала це тим, що його віросповідання та світогляд не відповідають встановленим на підприємстві вимогам.
- Оцініть дії адміністрації, спираючись на конституційне законодавство Німеччини

МЕТОДИЧНІ ПОРАДИ ЩОДО ПІДГОТОВКИ ДО ДАНОЇ ТЕМИ

Успішне оволодіння навчальною дисципліною «Державне право зарубіжних країн» неможливе без кропіткої самостійної роботи із вивчення хрестоматійних матеріалів (витягів із конституцій і інших нормативно - правових актів), що містять конституційно-правові норми, формування навичок правильно застосовувати відповідні норми в конкретних ситуаціях, які виникають у практиці діяльності органів державної влади, громадських організацій, інших суб'єктів конституційного права зарубіжних країн. Для всебічного з'ясування матеріалу з даної теми цього рекомендується звернутися до текстів конституцій США, КНР, Франції, ФРН, Великої Британії.

Рекомендована література до Теми 3: 1.1.-1.13, 2.1.-2.10.

ТЕМА 4. Загальна характеристика держави в конституційному праві зарубіжних країн.

Надайте відповіді на питання:

1. Які елементи складають форму держави?
2. Чим відрізняється монархія від республіки?
3. Які особливості сучасного монархічного правління ви виділяєте?
4. Охарактеризуйте певну державу (на свій вибір) за формою державного правління.
5. Охарактеризуйте певну державу (на свій вибір) за формою державного устрою.
6. Яка за формою політико-територіального устрою Франція, Великобританія, КНР? Підтвердити ваші судження положеннями конституцій цих держав.
7. Яка це проста та складна унітарна держава?
8. Які ви знаєте види автономій?
9. Доведіть, що тоталітарний режим є антиподом демократичного.
10. Визначте ознаки авторитарного режиму.

МЕТОДИЧНІ ПОРАДИ ЩОДО ПІДГОТОВКИ ДО ДАНОЇ ТЕМИ

Під час вивчення положень цієї теми особливу увагу слід звернути на такі аспекти:

Держава як суб'єкт конституційного (державного) права. Державний суверенітет і розподіл влад. Конституційні характеристики сучасної держави, державні символи. Конституціоналізація державного механізму. Конституційно-правовий статус державних органів у зарубіжних країнах.

Загальне поняття форми правління, її основні види. Критерії розмежування форм правління.

Рекомендована література до Теми 5: 1.1.-1.13, 2.1.-2.10.

ТЕМА 5. Конституційно-правове регулювання виборів та референдуму в державному праві зарубіжних країн.

Надайте відповіді на питання:

1. Визначте, яка різниця між виборцем і вибірником?
2. Що таке праймеріз?
3. Які різновиди мажоритарної виборчої системи вам відомі?
4. Означте особливості пропорційної виборчої системи.
5. Що ви відносите до позитивних сторін референдуму та до його недоліків?

6. В чому полягає схожість і відмінності таких конституційно-правових інститутів, як вибори і референдум?
7. Які основні причини абсентеїзму в зарубіжних країнах.

Задача.

1. Сім'я Сіверсів прийшла до виборчої ділянки, щоб проголосувати за кандидата у президенти Дж. Буша, але їм не дозволили голосувати, мотивуючи це тим, що вони негри, нащадки колишніх рабів.

Чи мали право відмовити у голосуванні сім'ї Сіверсів на цих підставах?

2. В країні діє мажоритарна система відносної більшості. Голоси за трьох кандидатів розподілились наступним чином: кандидат А – 4 тис., Б – 3,5 тис., В – 2; Г – 5 тис. Хто обраний? Доведіть правильність відповіді.

3. Вкажіть, з яких питань, зазвичай, не може проводитись референдум і чому?

МЕТОДИЧНІ ПОРАДИ ЩОДО ПІДГОТОВКИ ДО ДАНОЇ ТЕМИ

Під час вивчення положень цієї теми особливу увагу слід звернути на такі аспекти:

Вибори в зарубіжних країнах. Соціальні функції виборів. Класифікація виборів. Організація і порядок проведення виборів у зарубіжних країнах. Виборчий процес, його стадії. Виборчі системи зарубіжних країн. Класифікація виборчих систем: мажоритарна виборча система та її різновиди (відносної, абсолютної та кваліфікованої більшості); пропорційна система, її особливості в різних країнах; змішана виборча система.

Референдуми в зарубіжних країнах. Види та особливості проведення референдумів в зарубіжних країнах.

Рекомендована література до Теми 5: 1.1.-1.13, 2.1.-2.10.

ТЕМА 6. Представницькі органи державної влади та органи місцевого самоврядування в зарубіжних країнах.

Надайте відповіді на питання:

1. Які назви парламенту використовуються в зарубіжних країнах?
2. Для чого необхідні двопалатні системи парламенту?
3. Які можуть бути причини розпуску парламентів?
4. Сформулюйте поняття місцевого управління і місцевого самоврядування
5. Що входить до компетенції органів місцевого самоврядування в зарубіжних країнах?

Задачі.

1. Використовуючи відповідне конституційне законодавство, розв'яжіть наступну задачу:

«Містеру Дж. Сміту, громадянину США, виповнилося 30 років. З них 10 років він проживав на території штату Огайо, але на вибори у верхню палату Конгресу свою кандидатуру він висунув у штаті Каліфорнія».

Чи може бути містер Дж. Сміт сенатором від штату Каліфорнія?

2. Які гарантії парламентаріям встановлені конституціями:

- ФРН, ст.79;
- США, розділ 6 ст. I;
- Польщі, ст.105;
- Японії, ст.51.

МЕТОДИЧНІ ПОРАДИ ЩОДО ПІДГОТОВКИ ДО ДАНОЇ ТЕМИ

Під час вивчення положень цієї теми особливу увагу слід звернути на такі аспекти:

Правовий статус депутата парламенту в зарубіжних країнах. Юридична природа депутатського мандату. Права та обов'язки парламентарія. Парламентський імунітет. Індемнітет. Об'єднання парламентаріїв.

Повноваження парламентів зарубіжних країн. Законодавчі повноваження парламентів, стадії законодавчого процесу. Контрольні повноваження парламентів. Установчі, фінансово-бюджетні та зовнішньополітичні повноваження законодавчих органів.

Рекомендована література до Теми 6: 1.1.-1.13, 2.1.-2.10.

ТЕМА 7. Конституційно-правовий статус глави держави та уряду в зарубіжних країнах.

1. Які титули монархів зарубіжних країн ви знаєте?
2. Перерахуйте виключні права та привілеї монарха.
3. Поясніть формулу “царствує, але не править”, “монарх ніколи не вмирає”, “монарх не може поступати неправильно”.
4. Що таке контрасигнатура? За якої форми правління вона застосовується?
5. Поясніть, що таке уряд. Що мається на увазі під цим терміном в США та інших президентських республіках?
6. Які ви знаєте основні способи формування уряду?
7. Чим вотум недовіри відрізняється від конструктивного вотуму недовіри?
8. Охарактеризуйте внутрішню структуру уряду.

Задача.

1. Визначте особливості статусу голови уряду у: Франції, США, ФРН, Великобританії, КНР.

МЕТОДИЧНІ ПОРАДИ ЩОДО ПІДГОТОВКИ ДО ДАНОЇ ТЕМИ

Під час вивчення положень цієї теми особливу увагу слід звернути на такі аспекти:

Поняття й юридична природа інституту глави держави у зарубіжних країнах. Глава держави, його місце в системі органів державної влади. Монарх, особливості його конституційно-правового статусу.

Уряд, його місце в системі державної влади. Конституційний і фактичний статус уряду в зарубіжних країнах. Класифікація урядів зарубіжних країн. Порядок формування урядів у зарубіжних країнах, їх структура та внутрішня організація. Повноваження урядів, їх правотворчість. Порядок роботи уряду в зарубіжних країнах. Акти уряду. Делеговане законодавство.

Рекомендована література до Теми 7: 1.1.-1.13, 2.1.-2.10.

ТЕМА 8. Конституційно-правовий статус судових та правоохоронних органів у зарубіжних країнах.

Надайте відповіді на питання:

1. Які принципи правосуддя закріплені в конституціях зарубіжних країн?
2. Що відноситься до основних елементів конституційного статусу судді?
3. Визначте систему правоохоронних органів у зарубіжних країнах.
4. Надайте визначення поліції.
5. Які види поліції вам відомі?
6. Особливості статусу прокуратури в зарубіжних країнах.

МЕТОДИЧНІ ПОРАДИ ЩОДО ПІДГОТОВКИ ДО ДАНОЇ ТЕМИ

Під час вивчення положень цієї теми особливу увагу слід звернути на такі аспекти:

Поняття і юридична природа конституційного контролю в зарубіжних країнах. Система конституційного контролю. Порядок формування і структура органів конституційного контролю в зарубіжних країнах. Правовий статус членів органів конституційного контролю. Повноваження органів конституційного контролю зарубіжних країн. Види конституційного контролю. Юридичні наслідки актів конституційного контролю. Відповідальність органів конституційного контролю та їх членів у зарубіжних країнах.

Рекомендована література до Теми 8: 1.1.-1.13, 2.1.-2.10.

3. Індивідуальні завдання

ТЕМА 1. Державне право як галузь права, наука та навчальна дисципліна.

1. Робота зі словником

У спеціальному зошиті *розпочати роботу над складанням словника основних понять та термінів* з державного права зарубіжних країн, наприклад:

1. Державне (конституційне) право як галузь права – це ...
2. Державно-правовий інститут – це ...
3. Конституційно-правова норма – це ...
4. Конституційно-правова відповідальність – це..
5. Суб'єкти конституційно-правових відносин –це..
6. Які ви знаєте різновиди законів?
7. У чому відмінність джерел державного права зарубіжних країн від джерел конституційного права України?
8. Конституційний закон – це ...
9. Органічний закон – це
10. Державне право зарубіжних країн як наука – це ...
11. Державне (конституційне) право як навчальна дисципліна – це..
12. Об'єкт конституційно-правових відносин – це..

2. Рекомендовані теми рефератів:

1. Становлення галузі конституційного права у державі (за вибором автора).
2. Особливості окремих інститутів конституційного права.
3. Конституційно-правова відповідальність: позитивний та ретроспективний аналіз.
4. Основні напрями і школи в науці державного (конституційного) права зарубіжних країн.
5. Методи науки державного (конституційного) права зарубіжних країн.
6. Сучасна наука конституційного права у країнах Європи в кінці XX – на поч. XXI ст.

ТЕМА 2. Конституції зарубіжних країн. Конституційно-правові основи суспільного ладу в зарубіжних країнах.

1. Робота зі словником:

1. Конституція – це...
2. Октройована конституція – це
3. Конституційний контроль – це...
4. Конституціоналізм - це ...
5. Структура конституції – це...

6. Суспільний лад – це...
7. Публічна власність – це...
8. Приватна власність – це...
9. Політична система – це...
10. Духовно-культурна сфера – це..

2. Рекомендовані теми рефератів

1. Порівняльний аналіз джерел конституційного права у різних країнах світу;
2. Порівняльний аналіз конституцій США та Великобританії.
2. Історія прийняття першої Конституції в світі.
3. Тенденції розвитку зарубіжних конституцій у XX – на поч. XXI ст.
4. Коран і Сунна як джерела мусульманського права.
5. Конституційні угоди як джерела конституційного права Великобританії.
6. Конституційне правосуддя в Російській Федерації і Україні: порівняльно-правовий аналіз.
7. Правовий статус членів органів конституційного контролю в зарубіжних країнах: загальна характеристика.
8. Використовуючи тексти конституцій зарубіжних країн, підготувати реферат, який би відобразив конституційно-правовий аспект регулювання основ суспільного ладу в економічній, соціальній, політичній, духовно-культурній сферах в конкретній країні (на вибір автора).
9. Інститут власності в зарубіжних країнах.
10. Взаємовідносини держави та церкви в зарубіжних країнах.
11. Партії у політичній системі суспільства.
12. Становлення та удосконалення політичної системи Франції.
13. Конституційне регулювання системи соціальних відносин у нових державах Європи і Азії.
14. Судова влада у політичній системі: природа, місце та роль.

ТЕМА 3. Конституційно-правовий статус людини і громадянина у зарубіжних країнах.

1. Робота зі словником. *Продовжити поповнення словника новими поняттями та термінами державного права зарубіжних країн, наприклад:*

1. Філіація - це..
2. Натуралізація – це..
3. Імміграція – це...
4. Еміграція – це...
5. Особа без громадянства – це...
6. Оптація – це....
7. Трансферт – це...

8. Екстрадиція – це
9. Експатріація – це

2. Рекомендовані теми рефератів

1. Особи без громадянства, їх правовий статус в зарубіжних країнах.
2. Історична еволюція конституційних прав і обов'язків
3. Статус особи за конституційним правом (ваш варіант): США, Великобританії, Франції, Німеччини, КНР, Росії.
4. Інститут омбудсмана у механізмі забезпечення прав і свобод людини у зарубіжних країнах (на прикладах 2-3-х держав).
5. Іслам і права людини.
6. Конституційно-правові принципи діяльності омбудсманів в Україні та Польщі.
7. Принцип заборони дискримінації прав і свобод особи в національних і міжнародних нормативно-правових актах: порівняльний аналіз.
8. Подвійне (множинне) громадянство: стан і проблеми нормативно-правового регулювання.

ТЕМА 4. Загальна характеристика держави в конституційному праві зарубіжних країн.

1. Робота зі словником. *Подовжити поповнення словника новими поняттями та термінами державного права зарубіжних країн, наприклад:*

1. Суверенітет – це...
2. Форма державного правління – це...
3. Монархія – це...
4. Республіка – це...
5. Політико-територіальний устрій держави – це...
6. Унітарна держава – це...
7. Автономія – це...
8. Федеративна держава – це...
9. Державний режим – це
10. Авторитарний режим – це
11. Тоталітарний режим – це
12. Демократичний режим – це

2. Рекомендовані теми рефератів

1. Регламентація принципу поділу влади в конституціях зарубіжних країн та України (порівняльний аналіз).
2. Форма правління (на ваш вибір: США, Великобританії, Франції, ФРН, Росії, КНР): історія та сучасний стан.
3. Особливості взаємовідносин президента і уряду в парламентських республіках (на прикладі ФРН, Італії чи будь якої іншої парламентської

республіки – за вибором автора).

4. Сучасні монархії у світі: загальна характеристика.
5. Форма державного устрою (на ваш вибір: США, Великобританії, Франції, ФРН, Росії, КНР, Індії, Польщі тощо): історія та сучасний стан.
6. Іспанія - "державна автономія".
7. Політико-правовий статус країн Британської співдружності.
8. Сучасні федерації у світі: загальний огляд.
9. Федеративні держави в Західній Європі: загальна характеристика.
10. Конфедеративні об'єднання: поняття, суть та види.

ТЕМА 5. Конституційно-правове регулювання виборів та референдуму в державному праві зарубіжних країн.

1 Рекомендовані теми рефератів

1. Інститути безпосередньої демократії в зарубіжних країнах: загальна характеристика.
2. Особливості проведення виборів президента (за вибором автора на прикладі 2-3-х зарубіжних країн).
3. Особливості парламентських виборів (за вибором автора на прикладі 2-3-х зарубіжних країн).
4. Конституційно-правове регулювання організації та проведення виборів у (ваш варіант) США, Великобританії, Франції, Німеччині, КНР.
5. Вибори президентів (порівняльний аналіз виборчих систем України і за вибором автора – однієї із зарубіжних країн).
6. Вибори депутатів парламентів (порівняльний аналіз виборчих систем України і за вибором автора – однієї із зарубіжних країн).
7. Переваги та недоліки мажоритарної (пропорційної) виборчих систем.
8. Референдуми як одна із форм безпосередньої демократії в зарубіжних країнах (за вибором автора).

ТЕМА 6. Представницькі органи державної влади та органи місцевого самоврядування в зарубіжних країнах.

1. Робота зі словником. *Продовжити поповнення словника новими поняттями та термінами державного права зарубіжних країн, наприклад:*

1. Парламентаризм – це...
2. Бікамералізм – це...
3. Індемнітет – це...
4. Імунітет – це...
5. Спікер – це...
6. Законодавчий процес - це
7. Промульгація - це

8. Омбудсман – це...
9. Місцеве самоврядування - це

2. Рекомендовані теми рефератів

1. Конституційно-правові основи діяльності парламенту (ваш варіант): США, Великобританії, Франції, Німеччини, КНР, Росії.
2. Порядок формування парламенту Франції.
3. Британський парламент: структура, порядок формування.
4. Порядок формування парламенту США.
5. Порядок формування верхньої та нижньої палат у зарубіжних країнах.
6. Порядок формування парламенту Японії.
7. Інститут парламентаризму в Чеській Республіці.
8. Особливості російської моделі бікамералізму.
9. Особливості конституційно-правового закріплення інституту недоторканності депутата в зарубіжних країнах.
10. Парламентські комітети і комісії в Україні та зарубіжних країнах.
11. Місце органів місцевого самоврядування в системі публічної влади
12. Генеза та еволюція систем місцевого самоврядування: історико-правовий аспект.
13. Місце та роль інституту самоврядування в структурі громадянського суспільства.
14. Місцеве самоврядування: правове регулювання на сучасному етапі (на прикладі однієї із зарубіжних країн).
15. Основні положення Європейської хартії про місцеве самоврядування.
16. Місцеве самоврядування у Швеції (чи у будь-якій іншій зарубіжній країні – за вибором автора).
17. Місцеве самоврядування у зарубіжних країнах (за вибором автора): досвід для України.

ТЕМА 7. Конституційно-правовий статус глави держави та уряду в зарубіжних країнах.

1. Робота зі словником. *Продовжити поповнення словника новими поняттями та термінами державного права зарубіжних країн, наприклад:*

1. Вето – це...
2. Імпічмент – це..
3. Промульгація - це
4. Прем'єр-міністр – це
5. Уряд – це
6. Міністерство - це

2. Рекомендовані теми рефератів

1. Конституційно-правовий статус глави держави в США, Німеччині, Великобританії, Франції, КНР (ваш варіант).
2. Особливості сучасного статусу монарха в зарубіжних країнах.
3. Співвідношення статусів монарха і президента за парламентської форми правління.
4. Інститут президентства: історико-правові аспекти.
5. Статус прем'єр-міністра в зарубіжних країнах (порівняльно-правовий аналіз за вибором автора).
6. Конституційно-правовий статус та компетенція уряду (ваш варіант): США, Великобританії, Франції, Німеччини, КНР, Росії.
7. Роль та місце уряду в системі інститутів держави.
8. Парламентська відповідальність уряду в конституційній практиці зарубіжних країн.
9. Виконавча влада в демократичних суспільствах: призначення, сутність, практика здійснення.
10. Порівняльна характеристика порядку призначення глав уряду в зарубіжних країнах та в Україні.

ТЕМА 8. Конституційно-правовий статус судових та правоохоронних органів у зарубіжних країнах.

1. Робота зі словником. *Продовжити поповнення словника новими поняттями та термінами державного права зарубіжних країн, наприклад:*

1. Судова влада – це..
2. Юстиція – це...
3. Юрисдикція – це...
4. Принципи судочинства - це...
5. Правоохоронні органи – це...
6. Поліція – це..

2. Рекомендовані теми рефератів

1. Конституційні принципи правосуддя та здійснення судової влади в США, Великобританії, Франції, Німеччині та КНР (на ваш вибір).
2. Повноваження судової влади в Росії та Україні: порівняльно-правовий аналіз.
3. Функції та повноваження судової влади в зарубіжних країнах
4. Особливості конституційно-правового регулювання організації і діяльності правоохоронних органів в зарубіжних країнах (на прикладах – за вибором автора).
5. Правозахисні інституції в зарубіжних країнах: загальна характеристика.

4. Критерії оцінювання

4.1. Критерії оцінювання самостійної роботи здобувачів вищої освіти

Максимум 15 балів	
Підготовка словника юридичних термінів з тем курсу	до 5 балів
Ведення конспекту що містить навчальний матеріал, передбачений програмою для засвоєння	до 10 балів
Ведення конспекту що містить першоджерела, нормативні акти тощо	до 5 балів
Підготовка презентації з навчальної теми чи з окремого питання	до 5 балів
Участь у конференціях, круглих столах, підготовка наукових доповідей та статей	до 15 балів
Виконання самостійних завдань (за узгодженням з викладачем та відповідно до програми курсу)	до 10 балів

4.2. Критерії оцінювання індивідуальної роботи здобувачів вищої освіти

Максимум 15 балів	
Підготовка тексту реферату	до 5 балів
Підготовка тексту реферату та доповідь по ньому	до 8 балів
Виконання індивідуальних творчих завдань (за узгодженням з викладачем та відповідно до програми курсу)	до 10 балів
Підготовка есе з тематики питань, передбачених цією програмою для засвоєння в процесі самостійної роботи	до 10 балів

5. Тести для самоперевірки засвоєння матеріалу

1. Конституційне право кожної держави визначає основи інших галузей права тому, що...

А. конституційне право широко використовує зобов'язуючі та правозастосовчі методи

В. конституційне право містить норми, що встановлюють основоположні принципи окремих галузей національної системи

С. предмет конституційного права містить систему відносин, що мають політичний зміст

Д. об'єктом конституційного права є окремі блага, що реалізуються шляхом використання державної влади

2. До характерних ознак новітніх конституцій відносять:

А. найбільш широкий перелік прав та свобод людини і громадянина, закріплення основ міжнародного співробітництва

В. встановлення порядку взаємодії вищих органів державної влади, визначення територіального устрою

С. закріплення основ державного і суспільного ладу, визначення форми державного устрою

Д. закріплення основ конституційного ладу, визначення статусу глави держави

3. До нормативно-правових актів органу влади, які є найбільш важливими джерелами конституційного права Франції, відносять:

А. розпорядження прем'єр-міністра

В. розпорядження прем'єр-міністра

С. судові прецеденти

Д. Декрети та ордонанси, що приймаються президентом

4. Яку мету переслідує конституційний нагляд?

А. перевірка діяльності глави держави

В. перевірка нормативно-правових актів на їх відповідність конституції країни

С. перевірка актів органів місцевого самоврядування

Д. здійснення контролю за судовими органами

5. Правильним визначенням доктрини як джерела державного права зарубіжних країн є

А. юридичні події, що оформлені відповідним актом

В. практичні положення, які відображають зміст конституційно-правових відносин

С. наукові праці та окремі теоретичні положення, що забезпечені високою інтелектуальною репутацією їх авторів

D. збірник нормативно-правових актів, що регулюють певні суспільні відносини

6. Характерними ознаками Конституції США є:

- A. лаконічність, поправки не змінюють текст самої конституції, а розміщені після основного тексту під відповідним номером
- B. яскраво виражений пацифізм, визначення великої кількості прав особи
- C. прийнята в порядку октроїрування, містить значну кількість запозичених норм
- D. має перехідні та додаткові положення

7. Внесення змін до яких конституцій відбувається в порядку звичайної законотворчості

- A. жорстких писаних
- B. федеративних
- C. тимчасових
- D. гнучких неписаних

8. Яка з цих підстав може призвести до заборони діяльності політичної партії?

- A. висловлювання думок, які мають розбіжності з державною політикою
- B. критика діяльності політичних лідерів
- C. підриг основ конституційного ладу
- D. публічна пропаганда свого світогляду

9. Який головний об'єкт конституційно-правових відносин?

- A. державна влада
- B. форми народовладдя
- C. правове положення політичних партій
- D. суспільна думка

10. Виборча система – це:

- A. спосіб розподілу депутатських мандатів між кандидатами залежно від результатів голосування виборців або інших уповноважених осіб
- B. спосіб формування органу місцевого самоврядування або наділення повноваженнями їх посадової особи шляхом голосування уповноважених на те осіб
- C. умови визнання здійснення виборчого права, які разом забезпечують реальний характер волевиявлення народу, легітимність виборних органів публічної влади
- D. врегульована правовими та іншими соціальними нормами діяльність органів, організацій, окремих громадян, їх колективів і груп з підготовки та проведення виборів до представницьких та інших виборних органів державної влади і місцевого самоврядування

11. Яким країнам властиві в якості джерел права релігійні догми?

- A. скандинавським
- B. соціалістичним
- C. мусульманським
- D. європейським

12. У чому головна відмінність фактичної конституції від юридичної?

- A. реальне виконання норм конституції
- B. відображає співвідношення існуючих у суспільстві політичних сил
- C. юридичне закріплення конституційних відносин
- D. наявність системи конституційних інститутів

13. У чому головна відмінність конституції Великобританії від більшості конституцій зарубіжних країн?

- A. є писаною конституцією
- B. чітко закріплює статус монарха
- C. є неписаною конституцією
- D. містить норми щодо основ організації суспільства

14. Формою власності, якій віддають перевагу більшість конституцій зарубіжних країн, є:

- A. приватна
- B. державна
- C. комунальна
- D. консолідована

15. Характерною ознакою державного права зарубіжних країн як науки є...

- A. систематизація положень навчального курсу, який містить загальну і особливу частини
- B. становлення сукупності інститутів державного права зарубіжних країн
- C. система, сукупність теоретичних узагальнень щодо інститутів конституційного права кожної країни
- D. регулювання галузевих елементів національної системи права

16. Що є головною особливістю англосаксонської правової системи?

- A. основою національного права є закон
- B. високий рівень кодифікації правових норм
- C. стійке законодавче регулювання суспільних відносин
- D. в основі права лежать судові прецеденти

17. Яка головна функція парламентських регламентів?

- A. визначають повноваження депутатів
- B. визначають внутрішню структуру парламенту та порядок його роботи

- C. визначають структуру та компетенцію виконавчих органів
- D. регламентують основи судочинства

18. Який спосіб прийняття конституції вважають найбільш демократичним?

- A. октроювання
- B. урядовий спосіб
- C. прийняття конституції установчими зборами
- D. парламентський спосіб

19. До найбільш характерних частин суспільного ладу зарубіжних країн відносять:

- A. соціальну структуру, засоби масової інформації, релігію
- B. економічну систему, соціальну структуру, політичну систему, культурно-духовну сферу
- C. економічну систему, армію, церкву
- D. економічну систему, флот, правоохоронні органи

20. "Декларація прав людини і громадянина" 1789 р. була прийнята у:

- A. США
- B. Франції
- C. Німеччині
- D. Польщі

21. Сучасні міжнародно-правові акти з прав людини об'єднані під назвою

- A. Міжнародна конституція з прав людини
- B. Міжнародний пакт про права людини
- C. Міжнародний білль про права людини
- D. Звід законів про права і свободи людини

22. До другого покоління прав належать:

- A. права національних меншин та народів;
- B. громадянські і політичні права;
- C. соціально-економічні права;
- D. культурні і екологічні права

23. Яка дата вважається «Днем прав людини»?

- A. 10 грудня 1948 р.
- B. 28 червня 1996 р. червня
- C. 4 липня 1776 р.
- D. 24 серпня 1991 р.

24. Яку назву має міжнародно-правовий акт з прав людини, прийнятий Генеральною асамблеєю ООН 1948 р.?

- A. Міжнародний пакт про громадянські та політичні права
- B. Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права
- C. Загальна декларація прав людини
- D. Кодекс поведінки посадових осіб з підтримання правопорядку

25. Сукупність основних прав, свобод та обов'язків людини й громадянина є інститутом, що складає:

- A. державну владу
- B. державний лад
- C. конституційно-правовий статус особи
- D. конституційний лад

26. Громадянином держави є особа, яка:

- A. народилася на її території
- B. постійно проживає на її території;
- C. постійно взаємопов'язана з державою правами та обов'язками
- D. батьки якої народилися і проживають на її території

27. Одним із особистих (громадянських) прав людини є право на:

- A. працю
- B. управління державними справами
- C. недоторканність житла
- D. підприємницьку діяльність

28. Суб'єктивне виборче право – це:

- A. сукупність принципів виборчого права та виборчого процесу
- B. норми, що регулюють суспільні відносини, пов'язані з формуванням представницьких виборчих органів публічної влади
- C. сукупність стадій виборчого процесу
- D. гарантована конституцією та законами можливість громадян обирати й бути обраними

29. Принцип прямих виборів означає:

- A. кожний виборець самотійно, без будь-якого зовнішнього впливу вирішує - брати йому участь у виборах чи ні
- B. надання виборчих прав усім громадянам України, а також відсутність передбачених законодавством вимог, що обмежували б участь у виборах будь-яких груп громадян
- C. депутати, інші виборні особи обираються безпосередньо виборцями
- D. заборона зовнішнього нагляду і контролю за волевиявленням виборців у будь-якій формі

30. Принцип вільних виборів означає:

А. кожний виборець самостійно, без будь-якого зовнішнього впливу вирішує - брати йому участь у виборах чи ні

В. надання виборчих прав усім громадянам України, а також відсутність передбачених законодавством вимог, що обмежували б участь у виборах будь-яких груп громадян

С. депутати, інші виборні особи обираються безпосередньо виборцями

Д. заборона зовнішнього нагляду і контролю за волевиявленням виборців у будь-якій формі

6. Питання до підсумкового контролю

1. Державне право як основоположна галузь національної системи права
2. Предмет науки державного права зарубіжних країн.
3. Методологія науки державне право зарубіжних країн.
4. Конституційно-правові відносини, їх суб'єкти. Конституційно-правова відповідальність.
5. Джерела державного права зарубіжних країн.
6. Конституціоналізм та його основні періоди.
7. Поняття та зміст конституцій зарубіжних країн, їх класифікація.
8. Порядок підготовки та прийняття конституцій зарубіжних країн.
9. Форма і структура конституцій зарубіжних країн.
10. Загальна характеристика конституцій зарубіжних держав. Значення преамбул.
11. Конституція США 1787 р., її характерні риси і особливості. Порядок зміни Конституції.
12. Конституційне право Великобританії, його особливості і джерела.
13. Конституція ФРН 1949 р.
14. Конституція КНР 1982 р. Її характеристика.
15. Конституція Франції 1958 р. Її характеристика.
16. Форми конституційного контролю в зарубіжних країнах.
17. Види конституційного контролю.
18. Компетенція органів конституційного контролю.
19. Концепція соціальної держави в конституціях зарубіжних країн.
20. Конституційно-правові основи суспільного ладу зарубіжних країн.
21. Економічні відносини і їх конституційно-правове регулювання.
22. Соціальна структура суспільств зарубіжних країн.
23. Політична система і її конституційно-правове регулювання.
24. Партиїні системи в зарубіжних країнах. Особливості партійних систем в окремих країнах.
25. Конституційно-правовий статус особи в зарубіжних країнах.
26. Класифікація конституційних прав і свобод. Конституційні обов'язки особи.

27. Громадянство: поняття, підстави та порядок припинення.
28. Суверенітет як категорія конституційної теорії та практики, його різновиди.
29. Інститути безпосередньої демократії в зарубіжних країнах.
30. Вибори як засіб представницької демократії: поняття, види (на прикладах зарубіжних країн).
31. Характеристика виборчого права в зарубіжних країнах. Виборче право в об'єктивному та суб'єктивному значенні.
32. Виборчий процес, його основні стадії.
33. Виборчі системи, їх види.
34. Суть мажоритарної виборчої системи.
35. Пропорційна виборча система та її види.
36. Конституційно-правове регулювання референдуму в зарубіжних країнах.
37. Форма державного правління та її різновиди.
38. Монархія як форма правління, її види і ознаки.
39. Парламентська республіка, її ознаки.
40. Президентська республіка, її ознаки.
41. Напівпрезидентська (змішана) республіка.
42. Система «стримувань і противаг» в президентських республіках.
43. Форма державного (територіально-політичного) устрою. Різновиди іноземних держав за формою державного устрою.
44. Унітарна держава, її основні риси.
45. Основні риси федеративних держав, відмінність федерації від конфедерації.
46. Державні режими у зарубіжних країнах. Поняття і види.
47. Демократичний режим: поняття, ознаки, сутність.
48. Авторитарний і тоталітарний режими: поняття, ознаки, сутність і різновиди.
49. Інститут парламентаризму в конституціях зарубіжних країн.
50. Склад і структура парламентів зарубіжних країн, порядок їх роботи.
51. Палати парламенту: їх кількість, порядок формування і значення.
52. Основні повноваження парламентів в зарубіжних країнах.
53. Законодавча процедура в палатах парламенту.
54. Правове положення депутата парламенту. Імунітет і індемнітет.
55. Загальна характеристика та основні принципи місцевого самоврядування в зарубіжних країнах.
56. Порядок формування та компетенція органів місцевого самоврядування.
57. Виконавча влада та її органи.
58. Місце уряду в системі вищих органів держави в зарубіжних країнах.
59. Порядок формування уряду в зарубіжних країнах.
60. Голова уряду в зарубіжних країнах, його статус при різних формах правління.
61. Компетенція і функції уряду в зарубіжних країнах.
62. Поняття, місце і роль глави держави в системі органів державної влади.

63. Президент: порядок обрання і заміщення.
64. Взаємовідносини президента і парламенту в президентських і парламентських республіках.
65. Дострокове усунення президента з посади. Імпічмент.
66. Повноваження глави держави. Акти глави держави. Сутність інституту контрасигнатури.
67. Характерні риси та особливості конституційно-правового статусу монарха.
68. Конституційні принципи правосуддя та здійснення судової влади в зарубіжних країнах.
69. Судова влада в системі розподілу влад в зарубіжних країнах.
70. Статус суддів в зарубіжних країнах.
71. Правоохоронні органи зарубіжних країн, їх конституційно-правова регламентація.
72. Поліція (міліція) в зарубіжних країнах: поняття, види.

7. Рекомендована література

1. Основна:

- 1.1. Конституции Европейских государств. – Ереван: МХИТАР ГОШ, 1998.
- 1.2. Конституции зарубежных государств. – М.: БЕК, 1999.
- 1.3. Конституции стран-членов СНГ. – Ереван: МХИТАР ГОШ, 1997.
- 1.4. Конституції нових держав Європи та Азії / Упоряд. С. Головатий. – К.: Вид-во “Право”, 1996.
- 1.5. Новые конституции стран СНГ и Балтии. – М.: Манускрипт, Юрайт, 1998. – 664 с.
- 1.6. Конституции государств Европы: В 3 – х т. / Под общей редакцией и со вступительной статьей директора Института законодательства и сравнительного правоведения при Правительстве Российской Федерации Л.А. Окунькова. – М.: Издательство НОРМА, 2001.
- 1.7. Конституційне законодавство зарубіжних країн: Хрестоматія: Навч.посіб / Упоряд. В.О. Ріяка, К.О. Закоморна. - К.: Юрінком Інтер, 2007.
- 1.8. Конституції зарубіжних країн (хрестоматія) / За заг. редакцією к.ю.н., доцента В.О. Серьогіна. – Харків: Вид-во «ФІНН», 2009.
- 1.9. Автономов А. С. Конституционное (государственное) право зарубежных стран: учеб. – М.: ТК Велби, Изд – во Проспект, 2007. – 560 с.
- 1.10. Георгіца А.З. Конституційне право зарубіжних країн: Підручник. – Тернопіль: «Астон», 2003.
- 1.11. Конституционное (государственное) право зарубежных стран. Учебник. В 4- х томах. / Под ред. Б.А.Страшун. – М.: БЕК, 1998.
- 1.12. Чиркин В.Е. Конституционное право зарубежных стран. – М.: Юрист, 2000.

1.13. Шаповал В.М. Конституційне право зарубіжних країн. Академічний курс: підручник / В.М. Шаповал. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 480 с.

2. Допоміжна:

2.1. Алебастрова И.А. Конституционное право зарубежных стран: конспект лекций. – 2-е изд., испр. И доп. – М.: Юрайт-Издат, 2008. – 188 с.

2.2. Алебастрова И.А. Основы американского конституционализма. – М.: Юриспруденция, 2001.

2.3. Арановский К.В. Государственное право зарубежных стран: Учебное пособие. – М.: «Форум». – Инфра. – М., 1999.

2.4. Баймуратов М.О., Батанов О.В., Кампо В.М., Музика О.А. – Муніципальне право зарубіжних країн: Навч. посіб.: / [За заг. Ред. Проф.. П.Ф. Мартиненка]. – К.: Знання України, 2005-2006. – 120 с.

2.5. Батанов В.О., Кампо В.М. Муніципальне право зарубіжних країн: Навч. посіб.: - К.: Знання України, 2005. – 148 с.

2.6. Бостан С.К., Тимченко С.М. Державне право зарубіжних країн: Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 504 с.

2.7. Григонис Э.П., Григонис В.П. Конституционное право зарубежных стран. Курс лекций. – СПб: Питер, 2002.

2.8. Закоморна К.О. Конституційне (державне) право зарубіжних країн: конспект лекцій, навчальні схеми, словник термінів та основних понять: Навчально-методичний посібник. – Харків: Видавець ФО – П Впрямчук Н.М., 2008. 192 с.

2.9. Коломієць Ю.М. Інститут глави держави в системі вищих органів влади й управління зарубіжних країн. – Харків, 1998.

2.10. Конституционное право зарубежных стран (конспект лекций в схемах). – М.: Приор, 2001.